YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

6 päivänä marraskuuta 2008 *

Asiassa C-203/07 P,

jossa on kyse yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 16.4.2007,

Helleenien tasavalta, asiamiehinään P. Mylonopoulos, S. Trekli ja Z. Stavridi, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

ja jossa vastapuolena on

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään I. Zervas ja D. Triantafyllou, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit J.-C. Bonichot, J. Makarczyk (esittelevä tuomari), P. Kūris ja L. Bay Larsen,

julkisasiamies: J. Mazák,
kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 5.3.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 8.5.2008 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Helleenien tasavalta vaatii valituksellaan yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan Helleenien tasavallan Abuja II -hankkeeseen liittyvää velkaa koskevilta osin Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-231/04, Kreikka

vastaan komissio, 17.1.2007 antaman tuomion (Kok. 2007, s. II-63; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla hylättiin kanne, jossa vaadittiin kumoamaan 10.3.2004 tehty toimi, jolla Euroopan yhteisöjen komissio peri kuittaamalla summia, jotka Helleenien tasavalta oli velvollinen maksamaan osallistuttuaan kiinteistöhankkeisiin, jotka liittyivät komission ja tiettyjen Euroopan unionin jäsenvaltioiden diplomaattiedustukseen Abujassa (Nigeria) (jäljempänä riidanalainen toimi).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

2 Valtiosopimusoikeutta koskevan, 23.5.1969 tehdyn Wienin yleissopimuksen (jäljempänä Wienin yleissopimus) 18 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Valtion velvollisuus olla tekemättä tyhjäksi valtiosopimuksen tarkoitusta ja päämäärää ennen valtiosopimuksen voimaantuloa

Valtion on pidättäydyttävä toimenpiteistä, jotka tekisivät tyhjäksi valtiosopimuksen tarkoituksen ja päämäärän, kun

a) se on allekirjoittanut valtiosopimuksen tai vaihtanut valtiosopimuksen muodostavat asiakirjat ratifioimis- tai hyväksymisehdoin, jollei se ole selvästi ilmaissut, ettei sen tarkoituksena ole tulla valtiosopimuksen osapuoleksi; tai

b) se on ilmaissut suostumuksensa valtiosopimuksen noudattamiseen valtiosopimuksen voimaantuloa edeltäneenä aikana ja ehdolla, ettei voimaantulo kohtuuttomasti viivästy.”

3 Wienin yleissopimuksen 31 artikla kuuluu seuraavasti:

”Yleinen tulkintasääntö

1. Valtiosopimusta on tulkittava vilpittömässä mielessä ja antamalla valtiosopimuksessa käytetyille sanonnoille niille kuuluvassa yhteydessä niiden tavallinen merkitys, sekä valtiosopimuksen tarkoituksen ja päämäärän valossa.

2. Valtiosopimusta tulkittaessa yhteys käsittää paitsi tekstin, johon sisältyy valtiosopimuksen johdanto ja liitteet:

a) jokaisen sellaisen valtiosopimukseen liittyvän sopimuksen, joka on tehty kaikkien osapuolten välillä valtiosopimuksen tekemisen yhteydessä;

b) jokaisen asiakirjan, jonka yksi tai useampi osapuoli on tehnyt valtiosopimuksen tekemisen yhteydessä ja jonka muut osapuolet ovat hyväksyneet valtiosopimusta koskevana asiakirjana.

3. Yhteyden lisäksi tulee ottaa huomioon:

a) jokainen myöhempi osapuolten välillä tehty sopimus, joka koskee valtiosopimuksen tulkintaa tai sen määräysten soveltamista;

b) jokainen myöhempi valtiosopimusta sovellettaessa noudatettu käytäntö, joka osoittaa osapuolten välisen yhteisymmärryksen valtiosopimuksen tulkinnasta;

c) kaikki osapuolten välisissä suhteissa sovellettavissa olevan kansainvälisen oikeuden asiaan vaikuttavat säännöt.

4. Valtiosopimuksessa käytetylle sanonnalle on annettava erityinen merkitys, jos on osoitettavissa, että osapuolet ovat sitä tarkoittaneet.”

Yhteisön oikeus

4 Euroopan yhteisöjen yleiseen talousarvioon sovellettavasta varainhoitoasetuksesta 25.6.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 1605/2002 (EYVL L 248, s. 1; jäljempänä varainhoitoasetus) 71 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Saamisen vahvistaminen on toimi, jolla valtuutettu tai edelleenvaltuutettu tulojen ja menojen hyväksyjä:

a) varmistaa, että velallisella on velkaa;

b) määrittää tai tarkastaa velan aiheellisuuden ja sen määrän; ja

c) tarkastaa, että velka on [erääntynyt].

2. Komission käyttöön asetetut omat varat sekä kaikki saamiset, jotka ovat selvät, rahassa määritellyt ja erääntyneet, on vahvistettava tilinpitäjälle annetulla perintämääräyksellä ja sen jälkeen velalliselle osoitetulla veloitusilmoituksella; nämä laatii toimivaltainen tulojen ja menojen hyväksyjä.”

5 Varainhoitoasetuksen 72 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Perintätoimen hyväksyminen on toimi, jolla toimivaltainen valtuutettu tai edelleenvaltuutettu tulojen ja menojen hyväksyjä antaa tilinpitäjälle perintämääräyksellä ohjeet periä hänen vahvistamansa saaminen.”

6 Varainhoitoasetuksen 73 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tilinpitäjä on vastuussa toimivaltaisen tulojen ja menojen hyväksyjän asianmukaisesti laatimista saamisten perintää koskevista määräyksistä. Hän huolehtii siitä, että yhteisöjen tulot maksetaan kassaan asianmukaisesti ja että yhteisöjen oikeudet turvataan.

Periessään saamisia tilinpitäjä ottaa huomioon velallisen omat selvät, rahassa määritellyt ja erääntyneet saamiset yhteisöiltä.”

7 Asetuksen N:o 1605/2002 soveltamissäännöistä 23.12.2002 annetun komission asetuksen (EY, Euratom) N:o 2342/2002 (EYVL L 357, s. 1) 78 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Saamisen vahvistaminen on toimi, jolla tulojen ja menojen hyväksyjä toteaa, että yhteisöillä on saaminen velalliselta, ja laatii määräyksen, jolla velallista vaaditaan maksamaan velkansa.

2. Perintämääräys on toimenpide, jolla toimivaltainen tulojen ja menojen hyväksyjä antaa tilinpitäjälle ohjeen periä vahvistettu saaminen.”

8 Asetuksen N:o 2342/2002 79 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Saamisen vahvistamiseksi toimivaltainen tulojen ja menojen hyväksyjä varmistaa, että:

a) saaminen on selvä eikä sen osalta ole asetettu mitään ehtoja;

b) saaminen on likvidi eli sen määrä on määriteltävä rahassa ja tarkasti;

c) saaminen on erääntynyt eikä sille ole annettu maksuaikaa;

d) velallisen nimi on oikein;

e) perittävä määrä on kirjattu oikeaan budjettikohtaan;

f) tositteet ovat asianmukaisia;

g) moitteettoman varainhoidon periaatetta – – on noudatettu. – –”

9 Asetuksen N:o 2342/2002 83 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Ilmoitettuaan asiasta toimivaltaiselle tulojen ja menojen hyväksyjälle ja velalliselle tilinpitäjä suorittaa missä tahansa menettelyn vaiheessa vahvistetun saamisen perinnän kuittaamalla silloin, kun velallisella on itsellään selvä, rahassa määritelty ja erääntynyt saaminen yhteisöiltä ja tämä rahasumma on vahvistettu maksumääräyksellä.”

Asian tausta

10 Oikeusriidan tausta on esitetty ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion 7–44 kohdassa seuraavasti:

”7 Sen jälkeen, kun Nigerian pääkaupunki oli siirretty Lagosista Abujaan, komissio vuokrasi vuodesta 1993 lähtien sellaista rakennusta Abujassa, joka oli tarkoitettu sen edustuston sekä väliaikaisesti tiettyjen jäsenvaltioiden, joihin Helleenien tasavalta kuului, edustustojen käyttöön. Näiden jäsenvaltioiden kanssa tekemänsä järjestelyn puitteissa (jäljempänä Abuja I -hanke) komissio alivuokrasi tiettyjä toimistoja ja suoritti tiettyjä palveluja asianomaisille edustustoille. Jäsenvaltiot sopivat edustustoihinsa liittyvien kustannusten jakamisesta. Helleenien tasavallan osuus oli 5,5 prosenttia kokonaiskustannuksista. Koska komissio katsoi, että Helleenien tasavalta ei ollut maksanut tähän liittyviä velkojaan, se peri vastaavat summat kuittaamalla vuonna 2004 (ks. tämän tuomion 44 kohta).

8 Belgian kuningaskunta, Tanskan kuningaskunta, Saksan liittotasavalta, Helleenien tasavalta, Espanjan kuningaskunta, Ranskan tasavalta, Irlanti, Italian tasavalta, Alankomaiden kuningaskunta, Portugalin tasavalta ja komissio (jäljempänä osapuolet) tekivät 18.4.1994 Euroopan unionin perustamissopimuksen J.6 artiklan (josta on muutettuna tullut EU 20 artikla) perusteella yhteisymmärryspöytäkirjan (jäljempänä alkuperäinen yhteisymmärryspöytäkirja), joka koski sellaisen yhteisen suurlähetystökompleksin rakentamista niiden diplomaattiedustustoille Abujassa,

joka käyttää yhteisiä oheispalveluja (jäljempänä Abuja II -hanke). Alkuperäistä yhteisymmärryspöytäkirjaa täydennettiin Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisen jälkeen liittymistä koskeneella pöytäkirjalla.

9 Alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 1 artiklassa todettiin, että jäsenvaltioiden suurlähetystöt ja komission edustusto ovat erillisiä diplomaattisia edustustoja, joihin sovelletaan diplomaattisista suhteista 18.4.1961 tehtyä Wienin yleissopimusta, ja jäsenvaltioiden osalta myös konsulisuhteista 24.4.1963 tehtyä Wienin yleissopimusta.

10 Alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 10 artiklassa todettiin, että komissio toimii Abuja II -hankkeen koordinaattorina muiden osapuolten ’nimissä’.

11 Alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 11 artiklan mukaan komissio on vastuussa arkkitehtonisten tutkimusten toteuttamisesta Abuja II -hankkeen toteuttamiskelpoisuuden, alustavan kustannusarvion ja suunnitteluvaiheiden osalta. Tässä artiklassa määrätään myös sellaisen täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan tekemisestä, joka koskee ’rakennuksen yksityiskohtaista suunnittelua, kustannusten jakamista sekä kullakin osallistuvalla osapuolella olevia oikeuksia toimitiloihin [Abuja II] -hankkeen toteuttamisen jälkeen’ (jäljempänä täydentävä yhteisymmärryspöytäkirja). Lopuksi 11 artiklassa perustetaan pysyvä ohjauskomitea, joka muodostuu kaikkien osapuolten edustajista ja jota komissio johtaa, Abuja II -hankkeen koordinoimiseksi ja valvomiseksi. Pysyvä ohjauskomitea toimittaa määräajoin kertomuksia työryhmälle, jonka nimi on ’Hallinnolliset asiat’ ja joka on perustettu neuvostossa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) puitteissa (jäljempänä YUTP-työryhmä).

12 Alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 12 artiklan sanamuoto on seuraava:

> ’[Abuja II] -hanke rahoitetaan 11 artiklassa tarkoitetun [täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan] hyväksymisen jälkeen suoraan osapuolten maksuin, jotka vastaavat kunkin osapuolen osuutta hankkeesta. Komission osuus katetaan asianomaisesta budjettikohdasta.
>
> Esitöiden (I vaihe) kustannukset katetaan komission talousarvion toimintamäärärahoista. Niiden suuruudeksi arvioidaan 140 000 ecua. Jos [Abuja II] -hanke toteutetaan, kaikki osapuolet kattavat sen kustannukset sen mukaan, mikä niiden osuus hankkeesta on.’

13 Alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 13 artiklassa säädetään seuraavaa:

> ’Kaikki osapuolet vastaavat [täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan] hyväksymisen jälkeen kaikista niiden vastuulla olevista kustannuksista. Kunkin osapuolen maksettavaksi tuleva kokonaissumma kattaa
>
> a) sen pinta-alan kokonaiskustannukset ja
>
> b) sen osuuden yhteisten ja julkisten tilojen kustannuksista, ja tämä osuus lasketaan sen oman pinta-alan ja muiden kuin yhteisten tilojen kokonaispinta-alan välisen suhteen perusteella.’

14 Alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 14 artiklassa määrätään, että komissio vastaa osallistuvien valtioiden suostumuksella ja niiden kanssa summista, jotka on maksettava kolmansille (sopimuspuolille).

15 Alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 15 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

’Jos yksi osapuolista päättää vetäytyä [Abuja II] -hankkeesta jättämällä allekirjoittamatta 11 artiklassa tarkoitetun [täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan], tätä yhteisymmärryspöytäkirjaa 12 ja 13 artiklassa tarkoitetut taloudelliset velvoitteet mukaan lukien ei enää sovelleta vetäytyvään osapuoleen.’

– –

21 Komissio teki 27.12.1995 pääsopimuksen. Se koski Abuja II -hankkeen perussuunnittelua ja välivaihetta (4.4 ja 4.5 artikla) sekä mahdollisia yksityiskohtaisia suunnitelmia (4.6 artikla).

22 YUTP-työryhmä hyväksyi 19.9.1996 välivaiheen suunnitelman.

23 YUTP-työryhmä pyysi 21.11.1996 komissiota toteuttamaan ad hoc -toimenpiteet, jotta arkkitehdit aloittaisivat yksityiskohtaisten suunnitelmien laatimisen. Ryhmä totesi, että tämän vaiheen muodollinen sopimus tehtäisiin täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan viimeistelyn jälkeen. Tässä kokouksessa komissio totesi edellä

mainitulle ryhmälle niiden menojen määrän, joista se oli vastannut ennakkoon 15.11.1996 saakka Abuja II -hankkeen valmistelemiseksi; tämä määrä oli noin 2,8 miljoonaa euroa.

24 Tämä sama ryhmä kokoontui 24.2.1997 ja päätti olla odottamatta täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan viimeistelyä yksityiskohtaisten suunnitelmien ja sopimusasiakirjojen tekemiseksi. Tämän kokouksen pöytäkirja sisältää seuraavat päätökset:

’Komissiota pyydetään suorittamaan tarvittavat järjestelyt arkkitehtien kanssa asiakirjojen laatimiseksi ja maksamaan näihin töihin tarvittavat varat hankkeen osalta sovittujen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti. Kuten aikaisemmissa tapauksissa, muut osallistujat maksavat komissiolle takaisin sen tällä tavoin maksamat ennakot [alkuperäisessä yhteisymmärryspöytäkirjassa] tämän osalta vahvistettujen menettelyjen mukaisesti.’

25 Seuranneiden kuukausien aikana useat jäsenvaltiot vetäytyivät Abuja II -hankkeesta. YUTP-työryhmä antoi 28.4.1997 komission tehtäväksi tehdä ’kahdenväliset järjestelyt Tanskan kuningaskunnan kanssa, jotta tämä maksaisi takaisin osansa hankkeesta aiheutuneista kustannuksista, joista komissio oli vastuussa osapuolten lukuun’. Vastaava päätös tehtiin Irlannin vetäydyttyä hankkeesta syyskuussa 1997 sekä Portugalin tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan vetäydyttyä hankkeesta.

– –

27 YUTP-työryhmä mainitsi 18.6.1998, että Belgian kuningaskunta saattaisi vetäytyä Abuja II -hankkeesta. Tämän kokouksen pöytäkirjasta ilmenee, että pysyvä ohjauskomitea huomautti, että Belgian kuningaskunta maksaisi osansa kustannuksista, jotka oli vahvistettu välivaiheen suunnitelman hyväksymisen jälkeen.

28 Komissio osoitti 10.6.1998 Helleenien tasavallalle – – maksumääräyksen, joka vastasi Helleenien tasavallan osuutta eli 5,06:ta prosenttia kokonaiskustannuksista hankkeen alkuvaiheessa. Eräpäiväksi oli vahvistettu 31.12.1998.

29 Saksan liittotasavalta, Helleenien tasavalta, Ranskan tasavalta, Italian tasavalta, Alankomaiden kuningaskunta, Itävallan tasavalta ja komissio allekirjoittivat 9.12.1998 täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan. Sen 11 artiklassa määrätään rahaston perustamisesta hankkeen rahoittamiseksi.

30 Täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan 14 artiklan mukaan sitä sovelletaan väliaikaisesti sen allekirjoitusta seuraavan toisen kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien, ja se tulee voimaan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä päivästä, jona jäsenvaltiot ja komissio ilmoittavat ratifioineensa sen.

31 Komissio esitti 28.4.1999 tarjouspyynnön asianomaisten jäsenvaltioiden suurlähetystöjen sekä yhteisön edustuston rakentamiseksi (EYVL 1999, S 82). Siinä mainittiin, että Helleenien tasavallan suurlähetystön pinta-ala olisi 677 m^2.

32 Komissio 'toisti' vuoden 1998 tarjouspyyntönsä YUTP-työryhmälle 3.9.1999, jotta jäsenvaltiot maksaisivat sille takaisin summat, jotka se oli maksanut konsulteille välivaiheen suunnittelun osalta. Se totesi, että tietyt jäsenvaltiot olivat jo maksaneet niille kuuluvat määrät, mutta toiset, joihin Helleenien tasavalta kuului, eivät olleet suorittaneet maksuja ennen 31.12.1998 ollutta eräpäivää. Komissio lisäsi, että asianomaisille osapuolille lähetettäisiin toinen maksumääräys, joka koskisi yhtäältä yksityiskohtaisten suunnitelmien kustannuksia ja toisaalta niistä muutoksista aiheutuneita kustannuksia, jotka Belgian kuningaskunnan, Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan vetäytyminen hankkeesta aiheutti.

33 Pysyvä ohjauskomitea kokoontui 20.9.1999 rakennusyhtiöiden ennakkovalintaa varten. Helleenien tasavallan edustaja allekirjoitti kokouksen pöytäkirjan. Rakentamista koskeva tarjouspyyntö julkaistiin 17.3.2000 EYVL:ssä S 54.

34 Komissio vaati 17.2.2000 päivätyllä maksumääräyksellä Helleenien tasavaltaa maksamaan 168 716,94 euron summan yksityiskohtaisia suunnitelmia koskeneiden tarjouspyyntöasiakirjojen laatimisesta.

35 Pysyvä ohjauskomitea päätti 22.6.2000 uudesta näkökulmasta hankkeeseen (jäljempänä supistettu Abuja II -hanke), mikä oli välttämätöntä Ranskan tasavallan vetäydyttyä hankkeesta. Supistetussa Abuja II -hankkeessa suunniteltiin erityisesti yhteisten rakennusten ja oheispalvelujen vähentämistä ja pinta-alan supistamista. Helleenien tasavallan edustaja ilmaisi tässä kokouksessa suostumuksensa hankkeeseen edellyttäen, että hänen esimiehensä hyväksyisivät sen. Komissio lähetti 29.6.2000 Helleenien tasavallalle 22.6.2000 pidetyn kokouksen pöytäkirjan ja pyysi tätä antamaan virallisen vastauksen supistetusta Abuja II -hankkeesta.

36 Komissio toisti 5.9.2000 pyyntönsä Helleenien tasavallan edustajille. Uuden, 14.9.2000 päivätyn muistutuksen jälkeen komissio lähetti 25.9.2000 Helleenien tasavallalle faksitse kirjeen, jossa vahvistettiin vastauksen määräpäiväksi 30.9.2000 ja todettiin, että sen vastaamattomuus tulkittaisiin hankkeesta vetäytymiseksi. Kreikkalaisviranomaiset ilmoittivat komissiolle 2.10.2000, että ne eivät kyenneet antamaan vastausta supistetusta Abuja II -hankkeesta. Tämän seurauksena komissio vastasi samana päivänä, että se oli antanut arkkitehtien tehtäväksi muuttaa supistettua Abuja II -hanketta siten, että Helleenien tasavalta suljettaisiin sen ulkopuolelle.

37 Komissio lähetti 28.1.2002 päivätyllä kirjeellä – – veloitusilmoituksen Helleenien tasavallalle Abuja II -hankkeen rakennuskustannuksiin liittyen. Tämän jälkeen komissio peruutti tämän veloitusilmoituksen.

38 Perustettuaan oman suurlähetystönsä Abujaan Helleenien tasavalta poistui 13.7.2002 väliaikaisista toimitiloista, joita se oli käyttänyt Abuja I -hankkeen yhteydessä.

39 Komissio ilmoitti 11.10.2002 päivätyllä kirjeellä virallisesti Helleenien tasavallalle veloitusilmoitukset veloista, joita ei ollut maksettu ja jotka koskivat Abuja I -hanketta ja Abuja II -hanketta – –.

40 Osapuolten välisten neuvottelujen jälkeen komissio muistutti Helleenien tasavaltaa 31.1.2003 päivätyllä kirjeellä, että tämä ei ollut maksanut velkojaan, jotka liittyivät Abuja I -hankkeeseen ja Abuja II -hankkeeseen, ja pyysi tätä maksamaan 516 374,96 euron ja 12 684,89 USD:n kokonaissumman ennen helmikuun 2003 loppua. Komissio lisäsi, että jollei maksua suoritettaisi eräpäivään mennessä, se perisi asianomaiset summat käyttäen kaikkia käytettävissä olevia oikeussuojakeinoja.

41 Seuranneiden kuukausien aikana Helleenien tasavalta ja komissio keskustelivat maksettavien summien määrästä.

– –

43 Komissio lähetti 16.2.2004 Helleenien tasavallalle kirjeen, jossa yksilöitiin tämän velat, joita ei ollut vielä maksettu, Abuja I -hankkeen ja Abuja II -hankkeen osalta.
– –

44 Helleenien tasavalta sai 10.3.2004 rahoitusta komissiolta Manner-Kreikan alueellisen toimintaohjelman puitteissa. Sen sijaan, että komissio olisi maksanut 4 774 562,67 euron summan – –, se maksoi yksinomaan 3 121 243,03 euroa. Näin ollen se peri sellaisen jäännöksen kuittaamalla, jota Helleenien tasavalta ei ollut vielä maksanut ja joka oli suuruudeltaan 565 656,80 euroa Abuja I -hankkeen ja Abuja II -hankkeen osalta – –.”

Asian käsittely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

11 Helleenien tasavalta nosti yhteisöjen tuomioistuimeen 22.4.2004 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, jossa se vaati yhteisöjen tuomioistuinta kumoamaan riidanalaisen toimen.

12 Yhteisöjen tuomioistuin siirsi 8.6.2004 antamallaan määräyksellä asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 51 ja 54 artiklan muuttamisesta 26.4.2004 tehdyn neuvoston päätöksen 2004/407/EY, Euratom (EUVL L 132, s. 5) 2 artiklan nojalla.

13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi Helleenien tasavallan nostaman kanteen valituksenalaisella tuomiolla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että sekä Abuja I -hankkeeseen että Abuja II -hankkeeseen liittyvien saamisten osalta oli katsottava, että edellytykset perintään kuittaamalla täyttyivät riidanalaisen toimen tekemispäivänä.

14 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi ensiksi valituksenalaisen tuomion 74 kohdassa olevansa toimivaltainen tutkimaan kyseistä kuittaamiseen liittyvää toimea koskevan kumoamiskanteen, minkä jälkeen se totesi mainitun tuomion 84 kohdassa Abuja II -hankkeen osalta, että Helleenien tasavalta ei ollut kiistänyt käyttäytyneensä täysimääräisesti hankkeeseen osallistuvan valtion tavoin yli kuuden vuoden ajan. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi erityisesti, että Helleenien tasavalta oli osallistunut hankkeeseen lähes kahden vuoden ajan sen jälkeen, kun täydentävä yhteisymmärryspöytäkirja oli allekirjoitettu 9.12.1998. Näin ollen Helleenien tasavalta antoi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan käyttäytymisellään muiden osapuolten ymmärtää, että se osallistuisi Abuja II -hankkeeseen.

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tämän perusteella valituksenalaisen tuomion 84 kohdassa, että kyseisen jäsenvaltion velvoitteiden arviointia ei voinut rajoittaa alkuperäiseen ja täydentävään yhteisymmärryspöytäkirjaan vaan siinä on myös otettava huomioon odotukset, jotka kyseinen jäsenvaltio käyttäytymisellään herätti muissa osapuolissa.

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistutti tältä osin valituksenalaisen tuomion 85–87 kohdassa, että lojaliteettiperiaate on kansainvälisen tapaoikeuden sääntö, joka velvoittaa Euroopan yhteisöä ja muita osapuolia; se on kodifioitu Wienin yleissopimuksen 18 artiklassa ja se on kansainvälisessä oikeudessa seurausta luottamuksensuojan periaatteesta.

17 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi tämän jälkeen saman tuomion 88 kohdassa, että koska Helleenien tasavalta allekirjoitti ja ratifioi alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan, se oli yksi Abuja II -hankkeen osapuolista, ja että tämä osapuolen asema merkitsee tiettyjä lisääntyneitä yhteistyö- ja solidaarisuusvelvoitteita osallistujien välillä.

18 Seuraavaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 92 kohdassa, että hankkeen alustavan suunnitteluvaiheen jälkeen osapuolet päättivät jatkaa hanketta ja vastata kustannuksista, jotka koskivat rakennuksen yksityiskohtaista suunnittelua, ennen täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan laatimista. Erityisesti 24.2.1997 pidetyssä kokouksessa, johon Helleenien tasavallan kaksi edustajaa osallistui, komissiolle annettiin lupa tehdä tarvittavat järjestelyt arkkitehtien kanssa yksityiskohtaisten suunnitelmien laatimiseksi täydentävää yhteisymmärryspöytäkirjaa odottamatta.

19 Valituksenalaisen tuomion 93 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että kun osapuolet näin jatkoivat alustavia vaiheita pidemmälle, ne tekivät väistämättä implisiittisen sopimuksen hankkeen toteuttamisesta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi mainitussa 93 kohdassa, että viitatessaan alkuperäisessä yhteisymmärryspöytäkirjassa vahvistettujen ennakkojen myöhempään takaisinmaksuun osapuolet viittasivat sen 12 artiklaan, jonka mukaan hankkeen toteuttamistapauksessa osapuolet maksavat takaisin komission ennakkoon suorittaman määrän esitöistä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi, että koska osapuolet päättivät 24.2.1997 pidetyssä kokouksessa toteuttaa hankkeen, ne eivät voineet enää vetäytyä siitä maksamatta takaisin osuuttaan alustavista ja myöhemmistä kustannuksista.

20 Mainitun tuomion 95 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi, että Helleenien tasavalta ja muut osapuolet, jotka eivät olleet vetäytyneet hankkeesta, allekirjoittivat 9.12.1998 täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan ja että tätä seuranneina kuukausina Helleenien tasavalta käyttäytyi kuin tämän hankkeen täysimääräinen osapuoli ja ilmaisi vasta kesällä 2000 ensimmäisen kerran epäröintinsä osallistumisensa jatkamisesta.

21 Tämän perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli valituksenalaisen tuomion 96 kohdassa, että vaikka Helleenien tasavallalla oli oikeus vetäytyä hankkeesta, se ei voinut – kun otetaan huomioon muun muassa sitoumusten kehittyminen alkuvaiheen jälkeen – täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan ratifioimatta jättämisestä huolimatta vetäytyä hankkeesta ilman, että sen katsotaan olevan vastuussa menoista, jotka liittyvät sen osallistumiseen Abuja II -hankkeeseen.

22 Saman tuomion 97 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi, että Helleenien tasavaltaan kohdistunutta vilpittömässä mielessä toimimiseen liittyvää velvollisuutta korosti se, että se oli allekirjoittanut ja ratifioinut alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan ja että se oli 18.4.1994–30.9.2000 hankkeeseen ”osallistuva osapuoli”.

23 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi seuraavaksi kyseisen tuomion 98 kohdassa, että jos Helleenien tasavalta katsoi, ettei se ollut mitenkään taloudellisesti vastuussa ennen täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan ratifiointia, sen olisi pitänyt esittää vastalause 10.6.1998 ja 17.2.2000 esitetyistä maksumääräyksistä, jotka komissio lähetti sille Abuja II -hankkeeseen liittyen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi samassa 98 kohdassa myös, ettei Helleenien tasavalta milloinkaan ilmaissut aikomusta vetäytyä hankkeesta tai olla ratifioimatta täydentävää yhteisymmärryspöytäkirjaa useiden jäsenvaltioiden vetäytymisestä huolimatta, minkä vuoksi sen omaa osuutta hankkeesta muutettiin.

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätteli tämän perusteella valituksenalaisen tuomion 99 kohdassa, että Helleenien tasavalta käyttäytyi täysimääräisesti hankkeeseen osallistuvan valtion tavoin ja että se sai näin ollen muut osapuolet luottamaan siihen, että se vastaisi hankkeeseen liittyvistä taloudellisista velvoitteistaan.

25 Kyseisen tuomion 100 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi lisäksi, että Helleenien tasavallan velvoitteet perustuivat myös alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan ja erityisesti sen 15 artiklan 1 kohdan sanamuotoon.

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 101 kohdassa, että täydentävää yhteisymmärryspöytäkirjaa sovellettiin sen 14 artiklan mukaisesti väliaikaisesti kyseiseen jäsenvaltioon sen allekirjoittamista seuraavan toisen kuukauden ensimmäisestä päivästä eli 1.2.1999 lukien ja ettei tätä väliaikaista soveltamista ollut mahdollista asettaa kyseenalaiseksi vetoamalla siihen, että Helleenien tasavalta ei ollut ratifioinut yhteisymmärryspöytäkirjaa.

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi mainitun tuomion 103 kohdassa, että edellä mainituilla perusteilla Helleenien tasavallan oli katsottava olevan vastuussa kaikista kustannuksista, jotka liittyvät sen osallistumiseen Abuja II -hankkeeseen.

28 Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi perusteettomana perusteen, jonka mukaan kyseiset saamiset eivät olleet sovellettavissa asetuksissa tarkoitetulla tavalla selviä ja likvidejä, ja katsoi näin ollen, että edellytykset perintään kuittaamalla täyttyivät riidanalaisen toimen tekemispäivänä.

29 Edellä esitetyillä perusteilla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi Helleenien tasavallan nostaman kanteen.

Asianosaisten vaatimukset yhteisöjen tuomioistuimessa

30 Valittaja vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

31 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

– jättää valituksen tutkimatta

– toissijaisesti hylkää kanteen selvästi perusteettomana

– velvoittaa valittajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valituksen käsittely

32 Helleenien tasavalta vetoaa valituksensa tueksi kahteen valitusperusteeseen.

33 Ensimmäisen valitusperusteen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen tulkitessaan ja soveltaessaan alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 12, 13, ja 15 artiklaa sekä vilpittömän mielen ja luottamuksensuojan periaatteita.

34 Toisella valitusperusteella Helleenien tasavalta väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamus siitä, että osapuolet olisivat 24.2.1997 – eli ennen täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan allekirjoittamista – tehneet implisiittisen sopimuksen, jonka nojalla ne eivät enää voineet vetäytyä hankkeesta maksamatta osuuttaan kustannuksista, on virheellinen.

Valituksen tutkittavaksi ottaminen

35 Komission mukaan Helleenien tasavallan valitus on jätettävä tutkimatta, koska se ei perustu mihinkään yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 58 artiklassa lueteltuun perusteeseen, koska ne perusteet, joihin kyseinen valitus perustuu, koskevat yksinomaan sellaisten yhteisymmärryspöytäkirjojen tulkintaa, jotka eivät ole osa yhteisön oikeutta.

36 Tältä osin on muistettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen tutkimaan EY 230 artiklassa tarkoitettuja kanteita, lukuun ottamatta niitä kanteita, jotka perussäännössä on varattu yhteisöjen tuomioistuimelle. Niistä ratkaisuista, joita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kyseisen määräyksen nojalla antaa, voidaan oikeuskysymysten osalta valittaa yhteisöjen tuomioistuimeen samassa perussäännössä määrätyin edellytyksin ja rajoituksin.

37 Käsiteltävänä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatettiin EY 230 artiklan mukaisesti nostettu kumoamiskanne, joka koski riidanalaista toimea, jolla komissio peri kuittaamalla takaisin saamisia, joita sillä oli Helleenien tasavallalta ja jotka kuuluvat yhteisön talousarvion alaan huolimatta siitä,

että ne liittyvät yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan, ja joka toteutettiin varainhoitoasetuksen 73 artiklan 1 kohdan ja asetuksen N:o 2342/2002 perusteella.

38 Vaatiessaan valituksenalaisen tuomion kumoamista valittaja arvostelee kyseistä tuomiota niiltä osin kuin siinä on hylätty sen vaatimus kyseisen toimen, jonka oikeudellisena perustana ovat yhteisön asetukset, kumoamisesta.

39 Valitusperusteiden ulottuvuuden osalta on todettava, että Helleenien tasavalta riitauttaa sen oikeudellisen tulkinnan, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt vastauksena ainoaan sen käsiteltäväksi saatettuun kanneperusteeseen, joka perustui erityisesti virheelliseen arvioon niistä taloudellisista velvoitteista, joita Helleenien tasavallalla oli Abuja II -hankkeen osalta.

40 Yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 58 artikla, jonka mukaan muutoksenhaun perusteena voi olla toimivallan puuttuminen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta, asian käsittelyssä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut oikeudenkäyntivirhe, joka on hakijan edun vastainen, tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut yhteisön oikeuden rikkominen ei ole esteenä sille, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion kumoamista koskevan vaatimuksen perustelemiseksi esitetyt valitusperusteet, joissa kiistetään se, että Helleenien tasavalta olisi asetuksen N:o 2342/2002 78 artiklassa tarkoitettu velallinen, johtavat sellaisten oikeudellisten toimien ulottuvuuden tarkasteluun, joista sellaisenaan ei voida nostaa kannetta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, kuten tämän tuomion 33 ja 34 kohdassa tarkoitetut kaksi yhteisymmärryspöytäkirjaa.

41 Lisäksi on todettava, että sen tutkiminen, oliko riidanalainen toimi oikeutettu erityisesti sen osalta, että saaminen oli olemassa ja että kuittaamisen edellytykset täyttyivät, edellyttää välttämättä kyseisten oikeudellisten toimien tulkintaa ilman, että tällainen tarkastelu kuitenkaan millään tavalla johtaisi siihen, että kyseiset toimet voitaisiin itsessään riitauttaa.

42 Lisäksi komissio väittää, ettei valitusta voida ottaa tutkittavaksi sen takia, etteivät ne valitusperusteet, joihin on vedottu, voi menestyä. Komissio toteaa näin ollen, että vaikka kyseiset valitusperusteet hyväksyttäisiin, se, että niitä pidettäisiin perusteltuina, ei kuitenkaan voisi missään tapauksessa johtaa valituksenalaisen tuomion kumoamiseen, koska muita sellaisia perusteluja, joihin kyseisen tuomion tuomiolauselma pätevästi perustuu, ei ole riitautettu käsiteltävänä olevalla valituksella.

43 Koska nämä väitteet eivät koske valituksen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä vaan sitä, onko valitus perusteltu, ne eivät – vaikka niitä pidettäisiinkin perusteltuina – voi johtaa valituksen tutkimatta jättämiseen.

44 Näin ollen käsiteltävänä oleva valitus on otettava tutkittavaksi.

Asiakysymys

Asianosaisten lausumat

45 Helleenien tasavalta toteaa ensinnäkin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt katsoa, että Abuja II -hankkeeseen osallistuvien jäsenvaltioiden velvoitteet oli määritetty alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan ja täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan määräyksillä eikä kunkin jäsenvaltion käyttäytymisen perusteella.

46 Jäsenvaltioon kohdistuva velvoite voidaan Helleenien tasavallan mukaan määritellä ainoastaan kyseisten yhteisymmärryspöytäkirjojen relevanttien säännösten sanamuotojen perusteella. Jäsenvaltion käyttäytymistä tarkasteltuna suhteessa lojaliteettiperiaatteeseen ei näin ollen voitu ottaa huomioon määritettäessä alusta alkaen niitä velvoitteita, jotka Helleenien tasavallalla oli Abuja II -hankkeen osalta, koska kyseinen periaate ei voi johtaa siihen, että kyseiselle jäsenvaltiolle asetetaan sellaisia velvoitteita, joihin se ei ole sopimuksella sitoutunut.

47 Helleenien tasavalta väittää tältä osin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi arvioinnissaan pitänyt rajoittua alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan tekstiin ja todeta, ettei Helleenien tasavaltaan kohdistunut minkäänlaista taloudellista velvoitetta, koska se ei ollut ratifioinut täydentävää yhteisymmärryspöytäkirjaa.

48 Helleenien tasavalta nimittäin toteaa, että alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 12 ja 13 artiklan mukaisesti osapuolina olevien valtioiden velvollisuus osallistua Abuja II -hankkeen rahoittamiseen syntyy täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan hyväksymisen jälkeen ja että mainittu hyväksyminen, joka on yksi tavoista, joilla valtio voi suostua siihen, että kansainvälinen sopimus sitoo sitä, vastaa Wienin yleissopimuksen nojalla muun muassa ratifiointia, hyväksyntää tai liittymistä koskevia instrumentteja. Mainittu hyväksyminen on näin ollen edellytys alkuperäisessä yhteisymmärryspöytäkirjassa tarkoitettujen taloudellisten velvoitteiden syntymiselle.

49 Kuten kyseisen yleissopimuksen 16 artiklasta ilmenee, kyseisillä oikeudellisilla instrumenteilla todetaan valtion suostumus tiettyyn sopimukseen sitoutumiseen silloin, kun ne esimerkiksi annetaan tiedoksi muille sopimusvaltioille tai tallettajalle. Helleenien tasavalta väittää näin ollen, että täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan 14 artiklassa, joka koskee kyseisen toimen soveltamista, erotetaan toisistaan selvästi kyseisen pöytäkirjan allekirjoittaminen, jonka vaikutukset rajoittuvat väliaikaiseen soveltamiseen, pöytäkirjan voimaantulosta, jonka edellytyksenä on se, että osapuolet ilmoittavat ratifioineensa sen. Vaikka Helleenien tasavalta allekirjoitti täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan ja osallistui aluksi Abuja II -hankkeen toteuttamiseen tähtääviin töihin, se ei koskaan ratifioinut mainittua pöytäkirjaa.

50 Tästä seuraa Helleenien tasavallan mukaan näin ollen se, etteivät ne nimenomaiset edellytykset, jotka määriteltiin alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 12 ja 13 artiklassa, luettuina yhdessä kyseisen yhteisymmärryspöytäkirjan 15 artiklan kanssa, täyttyneet kyseisen jäsenvaltion osalta, koska lojaliteettiperiaate ei voi johtaa ristiriitaan kyseisten sopimusmääräysten kanssa.

51 Helleenien tasavalta väittää toiseksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arvio siitä, että osapuolet tekivät 24.2.1997 implisiittisen sopimuksen, on virheellinen, koska tällaista sopimusta ei vahvistettu täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan vastaavalla määräyksellä.

52 Komissio puolestaan väittää ensinnäkin, että vakiintuneen säännön mukaan sopimuspuolena olevalle valtiolle syntyy taloudellinen velvoite silloin, kun se käyttäytymisellään loukkaa lojaliteettiperiaatetta ja aiheuttaa vahinkoa sopimuskumppaneilleen.

53 Komissio toteaa lisäksi, ettei jäsenvaltio voi suhteissaan kansainvälisten kumppaniensa kanssa olla ottamatta huomioon sellaisia yleisiä oikeusperiaatteita, jotka se itse tunnustaa sisäisessä oikeusjärjestyksessään, ja korostaa, että Kreikan oikeusjärjestys tunnustaa lojaliteettiperiaatteen tai vilpittömän mielen periaatteen olemassaolon niin yksityis- kuin julkisoikeudenkin alalla.

54 Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioidessaan Helleenien tasavallan taloudellisia velvoitteita ottanut asianmukaisesti huomioon kyseisen jäsenvaltion suhteet kumppaneihinsa ja todennut, että lojaliteettiperiaatteen soveltaminen johti siihen, että kyseinen jäsenvaltio oli velvollinen maksamaan takaisin riidanalaiset kustannukset sen käyttäytymisen perusteella, jota mainittu jäsenvaltio oli vakiintuneesti ilmentänyt vuosina 1994–2000.

55 Toiseksi komissio väittää, että kansainvälinen sopimus on olemassa siitä hetkestä alkaen, kun osapuolten virallinen suostumus on ilmaistu. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen asianmukaisesti päätellyt 24.2.1997 pidetyn kokouksen – johon Helleenien tasavalta osallistui – pöytäkirjan perusteella, että oli olemassa sopimus, jonka perusteella mainittuun kokoukseen osallistuneille jäsenvaltioille syntyi oikeuksia ja velvoitteita.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

56 Ne taloudelliset velvoitteet, jotka jäsenvaltioihin kohdistuvat Abuja II -hankkeen täytäntöönpanon osalta, on ensinnäkin määritettävä siten, että otetaan huomioon alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan ja täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan sisältö ja ulottuvuus.

57 On todettava, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ole suinkaan torjunut tällaista tapaa määritellä kyseisiä taloudellisia velvoitteita vaan se on nimenomaisesti käyttänyt tätä tapaa valituksenalaisessa tuomiossa, erityisesti siinä arvioinnissa, jonka se on tehnyt mainitun tuomion 100 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa sen jälkeen, kun se oli tulkinnut alkuperäistä yhteisymmärryspöytäkirjaa ja täydentävää yhteisymmärryspöytäkirjaa.

58 Tältä osin ei ole kiistetty sitä, että kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 88 kohdassa, Helleenien tasavalta allekirjoitti 18.4.1997 alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan ja että se myös hyväksyi sen, jolloin siitä tuli useiden muiden jäsenvaltioiden kanssa yksi Abuja II -hankkeen osapuolista, jotka päättivät rakentaa lähetystöjä ja komission edustuston sisältävän kompleksin ”yhteisen edun hengessä”.

59 On myös kiistatonta, että kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todennut mainitun tuomion 95 kohdassa, Helleenien tasavalta allekirjoitti täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan 9.12.1998, vaikka kyseisenä ajankohtana jäsenvaltioita oli jo vetäytynyt Abuja II -hankkeesta ja maksanut osuutensa kustannuksista, jotka liittyivät kyseisen hankkeen valmistumisvaiheeseen, ja että kyseisen täydentävän

yhteisymmärryspöytäkirjan tekemisestä oli sovittu alkuperäisessä yhteisymmärryspöytäkirjassa, mikä ilmenee viimeksi mainitun pöytäkirjan 11 artiklasta.

60 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on pitänyt tulkita alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 15 artiklan 1 kohtaa ja nimenomaan tämän tulkinnan kautta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asianmukaisesti katsonut valituksenalaisen tuomion 100 kohdasta ilmenevällä tavalla, että jos joku osapuolista päättäisi vetäytyä Abuja II -hankkeesta allekirjoitettuaan täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan, siihen sovellettaisiin yhä alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan määräyksiä, 12 ja 13 artiklassa tarkoitetut taloudelliset velvoitteet mukaan lukien.

61 Lisäksi on todettava, että täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan 14 artiklasta seuraa se, että vaikka kyseisen pöytäkirjan voimaantuloajankohdaksi on vahvistettu toisen kuukauden ensimmäinen päivä siitä päivästä lukien, jona jäsenvaltiot ja komissio ilmoittavat hyväksyvänsä sen, sitä sovellettiin väliaikaisesti sen allekirjoitusta seuraavan toisen kuukauden ensimmäisestä päivästä lukien. Allekirjoittamalla täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan Helleenien tasavalta on näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamalla tavalla väistämättä hyväksynyt tämän väliaikaisen soveltamisen ja siten myös ne seuraukset, jotka liittyisivät Abuja II -hankkeesta vetäytymiseen ennen hyväksymistä.

62 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 67 ja 73 kohdassa, alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan 15 artiklan 1 kohdasta ja täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan 14 artiklasta nimittäin ilmenee, että hankkeen osapuolina olevat jäsenvaltiot ja komissio pitivät erityisen tärkeänä täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan allekirjoittamista ja väliaikaista soveltamista riippumatta sen hyväksymisestä, erityisesti siinä tapauksessa, että joku Abuja II -hankkeen osapuolista mahdollisesti vetäytyisi kyseisestä hankkeesta.

63 Vaikka Helleenien tasavalta säilyttikin itsellään mahdollisuuden vetäytyä kyseisestä hankkeesta, koska se ei ollut hyväksynyt täydentävää yhteisymmärryspöytäkirjaa, se ei voinut kieltäytyä täyttämästä taloudellisia velvoitteita, joita seurasi sen osallistumisesta Abuja II -hankkeeseen sen vetäytymiseen saakka, ja näiden velvoitteiden sisältö on määritettävä suhteessa sen sitoumusten kehittymiseen hankkeen ensimmäisestä vaiheesta alkaen.

64 Tukeakseen tällaisen Helleenien tasavaltaan kohdistuvan ja yhteisymmärryspöytäkirjoihin perustuvan velvoitteen olemassaoloa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi lisäksi vedota tapaoikeuden lojaliteettiperiaatteeseen, joka on osa yleistä kansainvälistä oikeutta (asia C-308/06, Intertanko ym., tuomio 3.6.2008, Kok. 2008, s. I-4057, 52 kohta).

65 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi arvioinnissaan, jota ei voida riitauttaa muutoksenhaun yhteydessä, ettei Helleenien tasavalta ollut tehnyt minkäänlaista varaumaa niiltä osin kuin kyse oli sen osallistumisesta Abuja II -hankkeeseen 18.4.1994–30.9.2000, vaikka sen sitoumukset olivat tuntuvasti muuttuneet sen takia, että useat jäsenvaltiot olivat vetäytyneet mainitusta hankkeesta, ja erityisesti, ettei se ollut vastustanut komission lähettämiä maksumääräyksiä, mikä herätti sen kumppaneissa luottamusta siihen, että se vastaisi Abuja II -hankkeesta johtuvista taloudellisista velvoitteistaan.

66 Edellä esitetystä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tulkittuaan alkuperäisen yhteisymmärryspöytäkirjan ja täydentävän yhteisymmärryspöytäkirjan ulottuvuutta katsonut perustellusti, että vaikka Helleenien tasavalta ei ollut hyväksynyt kyseistä täydentävää yhteisymmärryspöytäkirjaa, se oli velvollinen maksamaan takaisin ne kustannukset, joita sen osallistumisesta Abuja II -hankkeeseen aiheutui, koska se oli saanut muut osapuolet luottamaan siihen, että se vastaisi hankkeeseen liittyvistä taloudellisista velvoitteistaan.

67 Lopuksi on todettava, etteivät ne väitteet, jotka koskevat 24.2.1997 pidetyssä kokouksessa tehdyn implisiittisen sopimuksen olemassaoloa, ole omiaan asettamaan kyseenalaiseksi valituksenalaisen tuomion tuomiolauselmaa, koska kyseiset väitteet on

kohdistettu ylimääräisiin perusteluihin ja koska mainittu tuomiolauselma on perusteltu edellä mainituilla perusteluilla, joita Helleenien tasavalta on turhaan arvostellut.

68 Valitus on näin ollen hylättävä, eikä niihin väitteisiin, joita komissio on esittänyt tämän tuomion 42 kohdassa, ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

69 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan saman työjärjestyksen 118 artiklan nojalla valitusmenettelyyn, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Helleenien tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska Helleenien tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Helleenien tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Allekirjoitukset